

ELS OCELLAIRES DE LA CATALUNYA CENTRAL

Osona i el Ripollès

DE LA TRADICIÓ A LA MODERNITAT.

Autor: Francesc Pujol Rusell

© Copyright 2006

Sumari

El TFC està pensat per emmarcar en l'actualitat una tradició centenària portada a terme pels ocellaires de la Catalunya Central, concretament a les comarques d'Osona i el Ripollès .

El treball s'estructura en dos àmbits:

Format audiovisual

A partir de diversos informants es vol crear un petit documental audiovisual explicatiu en que diversos dels seus protagonistes exposen els seus punts de vista sobre el passat, present i futur d'aquesta activitat.

He intenta construir un audiovisual on apareguin diferents activitats relacionades amb els ocellaires com poden ésser la caça i els concursos. A la vegada, mitjançant dues entrevistes semiestructurades a ocellaires reputats pretenc que els informants mostrin el seu punt de vista en la manera com viuen aquesta activitat, el seu enquadrament en la història i les problemàtiques que genera i mostrin la seva opinió, aportant possibles solucions.

Aquesta visió conjunta està estructurada en un petit vídeo de 20 minuts que consta de:

1. Desenvolupament de caça amb arbrets i vesc.
2. Entrevista a una caçador d'ocells: Sr. Quirze de la Rovira.
3. Desenvolupament d'un concurs d'ocells: Bar Marina (Torelló)
4. Entrevista amb el president de la societat ocellaire "La Cadenera" (Ripoll): Sr. Josep Manel Jiménez
5. Desenvolupament d'una trobada ocellaire comarcal a Torelló.
6. Títols de crèdit i agraïments

El seu muntatge està pensat per abordar el tema de la supervivència d'aquesta tradició en la modernitat de forma directa a la vegada que s'expliquin els seus orígens en l'àmbit territorial que ens ocupa i la seva evolució al llarg del s. XX.

Format de memòria documental

El format de memòria documental pretén ésser una introducció i explicació dels orígens i el desenvolupament d'aquesta activitat a les comarques d'Osona i el Ripollès a la vegada que és relaciona amb el context global.

A partir de recerca de fonts documentals i les informacions obtingudes a les entrevistes amb informants pretenc portar a terme una contextualització de l'activitat i les seves diverses vessants com són:

Memòria

Em sembla interessant fer una descripció de l'activitat i posar de manifest el seu estat actual. A la vegada també he fet una recerca històrica per intentar explicar els orígens de l'activitat, tan pel que fa a la caça com als concursos des de la globalitat fins a les comarques d'Osona i el Ripollès.

La segona part del treball està encarada a descriure la caça i els concursos. A la vegada que s'exposa la seva regulació i periodització d'aquesta activitat al llarg de l'any.

Més per sobre és l'apartat dels cants que vol fer especialment referència a la importància de l'activitat dels ocellaires, atorgant-li una personalitat pròpia des del punt de vista antropològic.

Les conclusions estan enfocades per buscar explicacions històriques a aquesta activitat, el seu establiment en associacions i a la seva construcció ideològica. A la vegada he intentat remarcar la seva importància en la cultura de les comarques d'Osona i el Ripollès, fent una previsió cap al futur.

Índex

1. Introducció i estat general de la qüestió.	Pàgines 5 - 8
Orígens d'aquesta activitat des del context global fins a l'establiment de l'activitat dels concursos a les comarques d'Osona i el Ripollès.	
2. Referent a la caça.	Pàgines 9 – 14
3. Referent als concursos.	Pàgines 15 - 22
3.1 Els cants.	Pàgines 23 - 24
4. Situació dels centres en l'actualitat.	Pàgines 25 - 26
4.1 Regulació, descripció i periodització al llarg de l'any de la caça practicada pels ocellaires en l'actualitat.	Pàgines 27 - 30
5. Conclusions.	Pàgines 31 - 33
- Bibliografia i webgrafia.	Pàgines 34 - 36
- Annex – Document Adjunt	
- Vídeo documental – Document Adjunt	

1. Introducció i estat general de la qüestió.

Aquest treball vol donar una visió de la situació dels ocellaires a la Catalunya Central, concretament a les comarques d'Osona i el Ripollès. Per fer-ho contextualitzaré aquesta activitat en la nostra cultura, cercant els seus orígens, descrivint-la i exposant la seva realitat actual mitjançant entrevistes/filmació de l'activitat amb alguns dels seus actors.

Per això a més d'una lectura del treball és necessari visionar la documentació audiovisual, ja que ambdues parts es complementen. Mitjançant la informació que ens proporciona una lectura acurada de la documentació comprendre el visionat i introduint-nos satisfactòriament en el món del ocellaires.

He fet servir bibliografia diversa sobre autors que han tractat el tema a la comarca d'Osona, per tal de fer entendre la importància d'aquesta activitat en les relacions humanes amb el medi ambient. Però també bibliografia d'obres generals per buscar els orígens de l'activitat, fet que m'ha remès fins a alguns clàssics grecs i llatins.

He combinat aquestes lectures amb la realització d'entrevistes a informants, intentant que possessin de manifest els seus punts de vista i les seves opinions. A la vegada he intentat filmar escenes de caça i concursos de manera que l'observador pugui fer una introspectiva personal en aquesta activitat.

En definir-los, es podria dir que els ocellaires són persones que capturen ocells, els engabien i es delecten amb el plaer de veure'ls i sentir-los cantar. En ocasions s'apleguen per fer competir els seus ocells entre ells, per tal de premiar als que canten més. Descobrirem, però, que en realitat són molt més que això, són part de la nostra herència cultural.

A Catalunya hi ha en l'actualitat més de 6.000 ocellaires federats que depenen anualment de l'Ordre de Vedes¹ per obtenir les autoritzacions especials per la captura d'ocells fringíl·lids, que són els petits ocells salvatges que poden mantenir-se en captivitat i desenvolupar certs tipus de cants propis o ensenyats.

¹ Annex 1. Regulació Normativa d'Autoritzacions Especials. Exemple Any 1999

D'aquesta manera la Generalitat permet poder practicar la tradicional activitat dels concursos de cant. Amb caràcter excepcional, el Departament de Medi Ambient i Habitatge autoritza la captura en viu d'ocells fringíl·lids per utilitzar-los com a ocells cantors. Les autoritzacions estaran lligades a tota una sèrie de condicions.²

Hi han 572 societats que porten a terme activitats ocellaires inscrites al Registre d'Entitats Esportives de Catalunya, ja sigui des de l'enfocament de la caça, concursos o ambdues coses. La comarca d'Osona té 49 societats ocellaires i el Ripollès 6, algunes com la de Vic estan inscrites des de 1842. Les societats porten a terme anualment un centenar de competicions oficials de cant arreu de Catalunya, a més d'un gran nombre de trobades i exposicions, com veure'm més endavant.

Altres grups com poden ésser l'ANPBA (Asociación Nacional para la Protección i el Bienestar de los Animales) estan activament en contra de l'activitat ocellaire. L'ANPBA va portar a terme el 2003 denúncies contra la Generalitat de Catalunya per permetre la caça d'ocells amb vesc mitjançant autoritzacions especials.³

El present any 2006, la grip aviària també va aparèixer en escena. La grip aviària és una malaltia contagiosa en animals causada per virus que normalment afecten aus i, menys habitualment, porcs. I en determinats casos pot estendre's als humans. La grip aviària no és una malaltia nova entre les aus. Es té constància de la seva existència a Itàlia des de fa més de cent anys. No obstant això, no ha estat fins a l'any 1997 quan s'ha tornat a activar l'alarma internacional en estendre's aquesta grip per diferents països del món.

La persistència i la dispersió del virus H5N1 en poblacions d'aviram suposen un risc per a la salut humana. I les concentracions d'ocells com poden ésser els concursos s'han definit com un possible focus de risc de contagi. Fet que ha posat en alerta diferents organismes de sanitat i a ha desfermat inquietud en l'opinió pública.

² Annex 1. Regulació Normativa d'Autoritzacions Especials. Exemple Any 1999

³ Annex 2. Denúncia de ANPBA i justificació del CODA

Sobre l'activitat poden donar-se diferents arguments**Arguments en contra:**

- La major part dels ocells que es capturen a l'hivern són procedents de països on estan considerats com a espècies protegides. Capturant-los estem perjudicant les seves poblacions.
- Alguns dels ocells capturats moren durant els primers mesos de captiveri degut a l'estrès.
- Els ocells capturats amb vesc i alliberats després, poden morir al quedar incapacitats per volar si perden moltes plomes o al intoxicar-se al acabar-se de netejar les plomes i ingerir restes d'aquesta substància tòxica.
- És discutible, èticament, el manteniment dels ocells de cant tancats en gàbies de mides irrisòries durant tota la seva vida.
- Tot i que la normativa europea prohibeix la captura amb vesc d'ocells per considerar que és un mètode no selectiu (s'hi captura qualsevol animal que hi entri en contacte) i agressiu (el vesc és tòxic), la legislació catalana s'excusa amb el fet de considerar-la "activitat tradicional" per a mantenir-la com a activitat legal.

Arguments a favor:

- És considerada una activitat tradicional molt arrelada a la zona. Moltes persones l'interpreten com un passatemps saludable que enforteix les relacions socials transgeneracionals i ajuda a conèixer l'entorn natural.
- No es maten els ocells. S'alliberen les femelles o mascles que no interessen en el mateix moment de la captura i, més endavant, s'acostumen a alliberar els ocells capturats que no tenen el nivell de cant desitjat.
- Els ocells són, per norma general, tractats amb miraments pel fet que els seus propietaris són els principals interessants en que estiguin bé de salut.

Pràctiques il·legals derivades:

- Comerç amb ocells capturats.
- No respectar els límits de captures.
- Utilització de xarxes japoneses per fer les captures. Aquestes, conegudes com a “teles” són xarxes fetes de nylon, que muntades entre dos pals horitzontals constitueixen un mètode de caça no selectiu.
- Captura i engabiat d'espècies protegides com el lluer (*Carduelis spinus*) o el gafarró (*Serinus serinus*) i, menys freqüentment, el pinsà mec (*Fringilla montifringilla*); pinsà borroner (*Phyrrula phyrrula*), el picapinyes (*Loxia curvirostra*) o el durbec (*Coccothraustes coccothraustes*).
- Captura i sacrifici d'ocells no cantors per a ser consumits ("pajaritos fritos").

Per tant podem veure com aquesta activitat està voltada d'interrogants. Fins i tot a nivell intern de l'administració aquesta no expressa clarament el seu posicionament. Portant accions duals per mantenir l'activitat a la vegada que caçadors, ecologistes i la UE van contra l'administració reclamant-li mesures i deixant-la entre la espasa i la paret.

Finalment, dir que pel que fa a la recerca en el treball, el seu interès radica en intentar donar una visió de l'activitat dels ocellaires a través dels seus protagonistes i mostrar la seva importància en el context cultural.

Orígens d'aquesta activitat des del context global fins a l'establiment de l'activitat dels concursos a les comarques d'Osona i el Ripollès.

2. Referent a la caça.

En diferents països del sud i centre d'Europa com poden ésser Bèlgica, Alemanya, Itàlia i la totalitat de la península ibèrica, juntament amb altres de les costes africanes com és Marroc, etc. trobem referents d'aquesta activitat.

És lògic pensar que els primers caçadors d'ocells amb vesc els feien servir per alimentar-se. Però per les informacions que he pogut trobar l'activitat d'engabiar-los és molt antiga.

El gran faulista grec Esop (segle VI a.C.) ja donava a entendre la existència de caçadors d'ocells amb vesc en alguna de les seves faules. Concretament la titulada com El ratpenat i la cadenera (*ESOP s. VI*).⁴

“Una cadenera tancada en una gàbia penjada en una finestra cantava de nit. La va sentir de lluny un ratpenat i acostant-s’hi li va preguntar perquè cantava solament de nit.

- *No és sense raó – li va respondre – perquè de dia cantava quan em van atrapar, però des de llavors vaig aprendre a ésser prudent.*
- *Doncs no és ara quan hauries de ser-ho, doncs ja estàs ben engabiada, sinò haves de ser-ho molt abans que et capturaren!- va replicar el ratpenat.”*

El filòsof Aristòtil (segle IV a.) C. fa referència als reclams engabiats en la seva obra *Investigació sobre els animals* on descriu qualitats dels ocells que són objecte de captura per part dels ocellaires (*GARCÍA C, 1992*).

I en la literatura romana també hi trobem referències, Sèneca (segle I d. C.) en alguna de les seves obres també parla d'ocells atrapats amb vesc (*SENECA s. I d.C.*).⁵

⁴ Web 1. Faules d'Esop 141

Crec que és representatiu veure com en llengua llatina la paraula “auceps-upis” és tradueix literalment com a “caçador d’ocells o ocellaire”.

Troblem com a títol d’un epigrama de Marc Valeri Marcial (40-104 d.C.) on trobem el mot “harundo” que pot traduir-se com a “branquilló envescat” (PERIS, A. 1996).

“CCXVI *Auceps.*

Non tantum calamis, sed cantu fallitur ales,

Callida dum tacita crescit harundo manu.”

(MARCIAL, s I d.C)⁶

A l’Edat mitjana també trobem referències a la caça d’ocells en el *Llibre de la caça del rei Modus* on es relaten diferents mètodes on s’utilitzen arbrets amb vesc i xarxes per realitzar captures. També Josep Pla en l’obra *El meu país* fa una reflexió sobre aquesta activitat que forma part de la vida quotidiana entre els s. XIII i XV:

...El bosc i el sotabosc i les clarianes eren plens de tota classe d’animals que es projectaven sobre les collites per devorar-les. El llop, la guilla, el senglar, el cérvol eren abundants. La llebre i el conill eren espessos. La quantitat d’ocells era fabulosa. A la primavera, el cantar dels ocells emplenava, literalment, l’aire. A l’època de les migracions, passaven núvols d’ocells itinerants. Així, la cacera no fou ni un luxe ni un esport: fou un treball persistent per defensar les collites i per obtenir l’alimentació familiar (PLA,1968).

En diversos textos també podem trobar referències a la caça amb reclam d’ocells a la zona d’Andalusia per part dels àrabs (DE CASTRO).⁷

Fet que ens pot induir a pensar que aquestes tècniques han sobreviscut al pas del temps en les zones que van ocupar els àrabs al sud dels Països Catalans com és l’actual procediment per caçar tords conegut com “*la barraca*” o “*parany*”. Els paranyers, a diferència dels ocellaires tenen paranyes permanents que passen de generació en generació, formats per una agrupació d’arbres amb un refugi al mig per capturar tords.

⁵ Web 2 Sèneca Llibre XIV, 216

⁶ Web 3 Marcial CCXVI *Auceps*

⁷ Web 4 *El abastecimiento Alimentario en el reino de Granada (1482-1510)*

Cercant en tractats de caça del s. XVIII a l'Arxiu Episcopal de Vic he pogut trobar diverses mencions a la caça amb reclam força contradictòries. És el cas de la *Real cedula de su magestad y senyores del consejo* de 1769 referent a la veda anual de caça i pesca on en l'article V és diu:

“ ... y asimismo se impida el uso de las perdices, y paxaros de reclamo, lazos, perchas y orzuelos, como las redes, y otros instrumentos, y medios ilicitos de caza en todo el Reyno, y moderar su uso a la justa.”

En canvi a la *Real cedula de Su Magestad y Senyores del Consejo* de 1772, referent a la veda del març al setembre, concretament a l'article VIII s'afirma:

Prohibo el cazar con perdices de reclamo, lazos, perchas, orzuelos, redes y demas instrumentos, y medios ilicitos, que destruyen la caza, y perjudica la abundancia, y diversion, permitiendo, que las codornices, como, otros pajaros de paso, se puedan cazar, aun en tiempo de veda, con red, y reclamo de estas solas especies.

Podem suposar per les evidències mostrades que les aus fringílides es troben dins el grup de “otros pajaros de paso”.

Durant la segona meitat del s. XIX, el teixit associatiu s'amplia enormement per influència del fenomen de la Renaixença i integra les noves realitats sorgides en una societat contemporània, però a la vegada també integra les antigues tradicions com és el cas dels ocellaires (MATAS,1992).

Al Ripollès, per alguns informants com Manuel Jiménez, president de la societat ocellaire “La cadernera” de Ripoll, he pogut saber que a l'Arxiu del Monestir de Ripoll, afectat per un incendi a mitjans del s XIX i que actualment forma part de l'Arxiu de la Corona d'Aragó de Barcelona, hi havia referències de la caça d'ocells des del s. XIII.. També podem trobar-ne en obres com *Flors de les receptes medecinals per ocells de caça* (s. XVI) de Manuel Dieç entre d'altres.

Concretament la primera referència explícita a ocells engabiats correspon a Juan Bautista Xamarro, el primer que s'ocupa a Espanya del coneixement i malalties de les aus de gàbia en el seu tractat "*Conocimiento de las diez aves menores de jaula*" datat al 1604 (XAMARRO B).⁸

Respecte a la comarca d'Osona, al 1838 s'havia fet a Sant Vicenç de Torelló la "I Fira dels Ocells de la Vall de Torelló. I a la comarca del Ripollès, ja existia al 1898 el "Centre Aucellista Antich Ripollés". (AYMERICH J, 1991)

Tot i no trobar cap mena de documentació anterior al 1897 les fonts testimonials com Josep Manel Jiménez asseguren que la seva existència es remunta a principis del s. XIX. En els primers cartells de concursos de l'associació de "La Cadenera" es cita el "Centre Aucellista Antich Ripollés" en forma d'organització conjunta pel que sembla que la primera va assimilar la segona.

Jacint Brusi de la societat de Ripoll, al 1958 en una conversa publicada pel "El Ripollès" afirmava:

"Sabem que la nostra Societat és centenària perquè en els arxius de la més antiga entitat ocellaire, la de Sant Vicenç de Torelló, consta que la societat de Ripoll és la que els segueix en antiguitat..."

"Aquells homes de què et parlo, els record de 60 anys enrera. I inclús puc assegurar-te que ja abans d'acabar-se el segle XIX la nostra Societat ja tenia un gran renom, perquè en la bandera que tenim ho cinta l'any de 1989..." (JUNTA R, 1998)

Al 1870, Joaquin Badía ja ens adverteix en el seu *Tratado de la caza y su legislacion* sobre les mesures de conservació adoptades per països com Àustria o Malta respecte la caça dels ocells insectívors com a protectors de les plagues d'insectes sobre les collites (BADÍA, J. 1879).

⁸ Annex 3. Web 5. Memòria sobre l'obra *Conocimiento de las diez aves menores de jaula*.

Segons podem deduir d'allò exposat fins el moment, aquesta tècnica de caça va agafar-se dels colonitzadors grecs, romans i àrabs, aplicant-la i fent evolucionar la tècnica per adequar-la al tipus de medi on es portava a terme.

La caça amb reclam és una activitat generalitzada a la Península ibèrica, tant en els fringíl·lids com en altres aus. Podem pensar que des d'un inici la caça va estar pensada per aconseguir un suplement alimentari, però el fet que els ocells fringíl·lids es poguessin mantenir en captivitat i no perdessin les seves propietats de cant, sinó que es poguessin educar va fer que s'iniciés tota una cultura al voltant de determinades espècies, generant competicions de cant anomenades concursos on els ocellaires enfronten els ocells de la mateixa espècie per tal de veure quin canta més.

Les espècies que ens ocupen són:

Pinsà (*Fringilla coelebs*) A Catalunya es reproduïx a part del territori, però és a l'hivern quan, gràcies a l'arribada d'aus centre europees, esdevé abundant. Ateny 15 cm. És característica la seva doble franja alar i les rectrius externes blanques. El mascle té el front negre i el clatell i el pili blau pissarra. La femella té les parts inferiors més clares i això la distingeix clarament dels mascles.

Cadernerera (*Carduelis carduelis*) Hi ha una població resident important a la que s'afegeixen ocells hivernants. Ocell d'uns 12 cm amb les ales molt marcades de negre i groc. Taca vermella a la cara. Els costats del cap són blancs i el darrera negre. Té un cant inconfusible i per això és molt apreciada. Viu als jardins i horts i s'alimenta preferentment de llavors de card. Els mascles es diferencien per tenir la taca vermella que els passa de l'ull cap a la part posterior del cap i per tenir el carpó de les ales negre. Quan són novells la seva diferenciació sexual al simple vista no és possible.

Verdum (*Carduelis chloris*) Hi ha una important població resident a la que s'afegeixen ocells hivernants. Passeriforme d'uns 15 cm de llargada. Té un color verd oliva, amb el carpó groguenc. Les ales i la cua tenen ratlles grogues. El bec és blanquinós i robust. La femella és més grisa. És molt comú i és sedentari. El mascle té els colors més intensos.

Passerell (*Carduelis cannabina*)

Reproductor local amb importants efectius hivernants. Ocell passeriforme de la família dels fringíl·lids que ateny 13 cm. El plomatge és castany a les parts superiors, el cap és grisenc. Les ales tenen pinzellades de blanc. A la primavera i l'estiu té el pit vermellós i el front roig viu. Les femelles són brunenques llistades. És gregari i se l'aprecia molt pel seu cant com a ocell de gàbia. El mascle té el pit i el cap vermells.

3. Referent als concursos.

S'ha de tenir present que a partir del s. XIII s'introdueix el canari a Europa provinent de les Illes Canàries i Madeira. La seva cria i comerç es monopolitza per part dels monjos i l'aristocràcia i a partir d'aquest moment es potencien les habilitats cantores dels canaris. Els canaris són comercialitzats a preus prohibitius per conservar el monopoli i es comencen a creuar amb altres espècies com determinades espècies de fringíl·lids com els passerells i les cadernereres.

Potser per la impossibilitat de permetre's un canari, potser per la descoberta de la capacitat d'aprenentatge de cant, els ocells autòctons van generalitzar-se. A la vegada van començar a celebrar-se concursos de cant. Ens trobem amb dades com les de la regió de Harz, al nord d'Alemanya, on hi ha constància de concursos de cant des del s. XV.⁹

L'activitat dels concursos està documentada a la comarca d'Osona des del 1842 amb els primers concursos de cant. La Societat Ocellaire Osona, figura inscrita en el Registre d'Entitats Esportives amb en nº 2.849 des del 1842. Però sembla ésser que ja a l'any 1838 s'havia fet a Sant Vicenç de Torelló la I Fira dels Ocells de la Vall de Torelló. I al 1843 s'hi va celebrar el 1r Concurs d'ocells de Catalunya que emmarcava tota la geografia catalana. (*AYMERICH J, 1991*)

Segons les societats ocellaires es tenen indicis que aquesta afició es remunta al s. XII. Com ja he citat anteriorment, a la vila de Ripoll al 1850 ja existia una societat anomenada Sociedad Pajaril la Antigua Ripollesa, l'estendard de la qual es troba al museu de Santa Maria de Ripoll. Al 1898, la societat ocellaire que avui es coneguda amb el nom de "La Cadenera" va legalitzar-se mitjançant la documentació enviada al Governador de la província Sr. Ignasi Tarragona, obtenint l'estatus de "lo centre d'aucellers". (*JUNTA R, 1998*)

⁹ Web 6. Història de la Canaricultura

En els seus inicis es feia un concurs a l'any a molts pocs llocs de la comarca d'Osona i el Ripollès. Vic i Ripoll com a capitals, celebraven els més importants de les seves respectives comarques.

A partir del 1843 es van generalitzar en diverses poblacions d'Osona i el Ripollès:

- 1844- Vila-Seca, Borgonyà i la Mambla d'Orís.
- 1845- Torelló, Sant Pere de Torelló i la Coromina.
- 1848- Sant Hipòlit de Voltregà i Manlleu.
- 1894- Sant Julià de Vilatorça.
- 1896- Sant Quirze de Besora, Ordeix, Folgueroles i Roda de Ter
- Inicis s. XX- la Gleva, Poble-sec, Montesquiú, Riudeperes (Calldetenes), Tona, Centelles i Sant Hilari Sacalm.

Una dada important a tenir em compte és que el 1891 ja s'havien constituït tres societats ocellaires a Vic: "La Primitiva", "L'Antiga Reunió Ocellera" i "Els dissidents del vell Piti". Aquesta última segurament, fruit d'un grup disgregat de les altres dues per una discussió o baralla, encapçalada per un personatge anomenat Piti (AYMERICH J,1991).

A Manlleu, el Centre ocellaire de Manlleu va ésser constituït al dia 7 de juny del 1850, i en acabar el segle, el local social del Centre Ocellaire, era al carrer de l'Horta d'en Font núm. 6 i tenia 101 socis. Crec que la seva proclama d'intencions en l'article 3 del seu reglament és un bon exemple de la voluntat d'aquest tipus de societats:

"Aquest Centre, amb la finalitat que tots els socis puguin divertir-se i recrear-se, tindrà un saló cafè i farà exposicions ocellístiques en les que hi podran concórrer els afiliats, podent presentar els ocells que cerquin convenientment i així mateix els socis podran dur-los a les exposicions que facin les associacions ocellaires d'altres pobles que estiguin en relació amb aquesta Vila".¹⁰

En aquesta declaració podem veure la seva voluntat de competició amb altres pobles del voltant.

¹⁰ Web 7. Història de Manlleu.

Per altra banda, un article sobre l'anomenada: “La Reunión Ocellera de la Ciudad de Vich” ens senyala:

“ La Reunión Ocellera de la Ciudad de Vich” , celebrava un certamen un dia a l'any pels aficionats de Vic i de la comarca. Aquesta era presidida pel més antic dels aficionats, que en el seu comés adquiria el nom d'emperador i el dia del certamen s'acostumaven a recitar versos i discursos humorístics en català. Posteriorment, “La Reunión Ocellera de la Ciudad de Vich” va unir-se als pescadors, constituint “La Primitiva”.¹¹

Un detall molt curiós a tenir present és que els primers concursos és que el seu anunci és feia a través d'una “crida” escrita en papers de colors vius. Les crides es portaven a terme en vers, proclamant un repte de lluita cap als ocellaires dels pobles dels voltants, però a la vegada fomentant l'agermanament. En alguns dels programes també s'inclouïen ballades de sardanes.

Algunes fragments d'aquestes crides:

- Exposició d'aucells en Ripoll. Que efectuaràn los Centres Aucellistas units Antich ripollés y La Cadarnera en lo dia 22 de Maig de 1899.

“ Altre volta os convidem á la nostra exposició: si acepteu l'invitació molt gojosos estarém. De la terra catalana nascuts entre'l boscatge no entenem altre llenguatge que nostra parla galana. No entrarà, donchs, en la guerra qui no sia català, qui no canti net i clá las corrandas de la terra...” (*JUNTA SVT, 1998*)

- Programa de la exposició d'aucells de la Unió aucellera de Ripoll (19 de maig de 1902)

“Aucellistas d'eixa terra, ja de nou vos saludem: nostre crit no es pas de guerra, en só de pau convidém. La bonica primavera llensa ja perfums y flors y'l sol ab sa llum primera va escampant fortas calors...”

¹¹ Annex 4. Article: Les societats recreatives, vigatanes, del vuitcens

-Festa que celebrarán los aucellayres de Montesquiú. Lo día 9 d'abril del present 1899.

“Tan bon punt se sent per tot l'orquestra maravillosa, l'infantivola cansó que la Naturalesa entona vestida de Sali veri, adornada ab flochs y rosos com si hagues enmallevat lo mateix mantell de Flora, lo poblet de Montesquiú...” (AYMERICH J, 1991).

En aquestes crides, fetes mitjançant versos poètics hi podem distingir la influència de la Renaixença catalana iniciada a finals del primer terç del s. XIX i que a finals del s. XIX es trobava en el seu moment més àlgid.

Un dels gèneres literaris més destacats de la Renaixença va ésser la poesia. El poeta Jacint Verdaguer, nascut a Folgueroles (Osona), va ésser un dels seus màxims representants. Podem observar en el contingut de les crides manifestacions a favor de la llengua catalana i exaltació a la natura, temes recurrents en la temàtica de la Renaixença.

Les crides més antigues, almenys les del 1878 fins el 1886-91, parlaven d'un emperador estranger, de Rússia o de l'Iran, que es corresponia amb el president o personatge principal de l'exposició. Com diu una crida del 1884: “(...) *Ha seguit tota l'Europa / Y ahont hi ha exposició / Allà vá lo Emperadó / Ab tota la seva Tropa; / (...)*”.

Podríem aventurar-nos a pensar que això era causa de la influència del moviment literari i social de la Renaixença Catalana, combinada amb les llegendes dels reptes èpics que es portaven a terme segles abans amb els concursos de canaris que eren propietat dels monarques i l'aristocràcia.

En els primers anys del s. XX aquesta tradició va anar a la baixa fins que es va acabar perdent. Una crida del 1886 diu: “(...) / No volem més Majestat / Ni menos tampoch Imperi / puig entre homens de criteri / Crech que ja basta un jurat / De hòmens de major edat / Y aucellers tots de gran talla / (...)”.

Característica, que sens dubte podríem relacionar aquest fet amb la reacció d'alguns sectors de la societat catalana des dels inicis de la Restauració monàrquica de 1875 quan és va començar a propugnar el reconeixement polític de Catalunya.

Aquest moviment catalanista, molt heterogeni, lentament, es va organitzar i va anar concretant les seves demandes. En l'evolució de les crides, podem trobar una similitud cronològica de les actituds antimonàrquiques dels sectors populars.

I podem veure que al 1906 en el cartell del certamen de Ripoll ja no hi ha la convocatòria en vers. Però les consideracions al jurat adquireixen major protagonisme posant de manifest que les seves decisions són inapel·lables i la seva discussió seria perjudicial per a l'exposició.¹²

Un altre aspecte important a tenir present és que fins el 1879 no es van celebrar els primers concursos amb vista, és a dir, sense haver tret els ulls als ocells prèviament. La pràctica de treure els ulls als ocells era molt generalitzada al s. XIX i va continuar fins ben entrat el segle XX. Els ocells sense vista en no veure els exemplars que tenien al costat no s'esveraven i es mantenien tranquils, sense barallar-se, concentrat-se més en el cant. Quan va prohibir-se definitivament molts ocellaires van decidir retirar-se i deixar l'activitat, ja que consideraven que no poder tenir els ocells cecs disminuïa la seva capacitat cantaire.

Durant el naufragi cívic que va suposar la desfeta de la Guerra Civil Espanyola, moltes entitats cíviques i associacions populars de Catalunya van ésser clausurades, transformades o adaptades al nou clima imposat per la dictadura franquista. La majoria de les societats ocellaires, si no presentaven antecedents catalanistes o d'esquerres greus entre els seus membres, van escapar-se de la purga.

En democràcia l'activitat ocellaire va començar a regular-se molt des de les institucions i les entitats van haver de federar-se per poder continuar les seves activitats.¹³

¹² Annex 5. Diferents programes i fotos.

¹³ Annex 6. Actual normativa.

Com a apunt biològic cal dir que els ocells canten gràcies al seu instint de “zel” com a mitjà d’atraure a les femelles i foragitar als altres mascles. En acostar-se dos mascles es produeix una baralla de cants. Els concursos que es porten a terme a Osona i el Ripollès són de resistència. En altres zones com el Barcelonès es porten a terme concursos de rapidesa i el guanyador és l’ocell que més canta en una sèrie de 5 minuts. Concretament a la Comarcal d’Osona té un reglament propi sobre el valor dels cants com veurem més endavant i que està codificada en l’Annex 8.

Podem afirmar que en l’afició dels ocellaires es va tendir de les reunions espontànies cap a la institucionalització de la disciplina imposada per la creació de societats i normatives.¹⁴

El jurat ara i des de sempre està format per ocellaires de les societats que se situen darrere les gàbies, controlant entre 4 i 8 gàbies i marcant amb unes agulles coronades per rodones de diferents colors els suros que porten les gàbies per mostrar el nombre de punts aconseguits per l’ocell corresponent a les seves cantades. El nombre de punts s’estructura segons unes característiques estrictes en el cant i la seva forma.¹⁵

El veredict del jurat en la seva puntuació és inapel·lable. En les concursos, els ocellaires es situen a l’altre banda de la taula on estan disposats els ocells, de cara al jurat. A resultes de l’actuació d’aquest els ànims dels ocellaires van pujant de to i normalment els profereixen insults i amenaces. Aquestes situacions, de violència verbal, tan desagradables, són comunes en molts esports de diferent tipus.

Des dels primers programes és fa èmfasi en frases com:

“ essent el jurat qui té de resoldre, baix la seva consciència ho farà tan bé com sàpiga. Es suplica al públic s’abstingui de fer advertències durant la lluita, perquè el fall del jurat és inapel·lable i pel mateix tota discussió seria sols pertorbació de l’acte...”

¹⁴ Annex 7. Seminari de marcadors. Comarcal Osona.

¹⁵ Annex 8. Reglament intern. Comarcal Osona.

De Desembre a Febrer. (taules de l'associació)

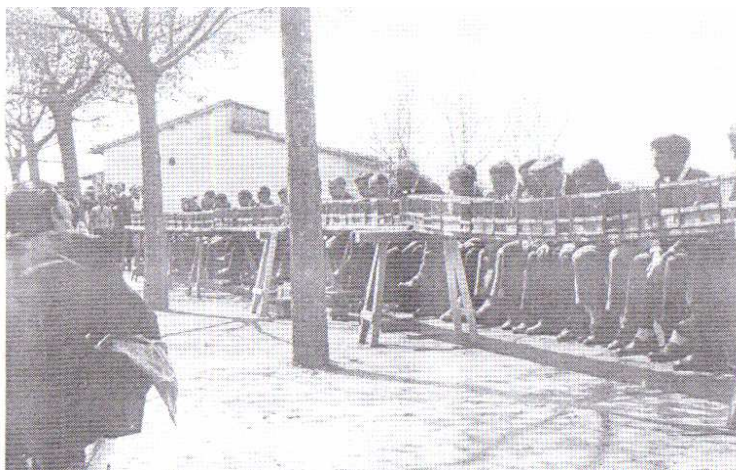
Cada societat porta a terme concursos setmanals el diumenge. Són les anomenades taules, per la distribució de la col·locació en la competició de cant dels ocells de la mateixa espècie dins les seves respectives gàbies al llarg d'una taula.

Tradicionalment existien tres categories d'ocells.

- Primera: Corresponent a pinsà i passerell, considerats els millors cantadors.
- Segona: Corresponent a verdum i cadenera.
- Tercera : Gafarró i Lluer. Participació ocasional que va desaparèixer amb el temps.

Aquestes reunions que es fan als matins dels diumenges es localitzen en el local social de la societats, que normalment és un bar amb un espai destinat al ocellaires en un local annex. En un mateix poble/ciutat hi pot haver diversos bars d'ocellaires, com a local social de les diferents associacions.

Aquestes trobades serveixen per començar a provar els ocells de cara a la competició. En les competicions de les societats es porta un registre sobre els guanyadors de cadascuna de les taules. Les taules no van en un ordre concret d'espècies, però el primer és normalment el pinsà i el passerell l'últim, encara que aquesta ordenació pot canviar.

Fotografia d'un concurs d'ocells a mitjans dels anys 50.

Per tenir dret a participar en aquestes competicions cal comprar una butlleta que es posa a sobre la gàbia en entregar l'ocell a la taula i enganxar-li una placa de suro a la part superior. Els jutges que estan asseguts en una banda de la taula controlen els ocells, de 4 a 6 cadascun, i en funció de les cantades claven unes agulles al suro de la part superior per calcular el nombre de cantades, corresponents als punts. És fan diferents sèries on es descarten els ocells poc cantadors i finalment competeixen els millors.

A part del reconeixement també es fa l'entrega de lots als millors de la seva espècie. Antigament es premiava amb diners. Actualment s'entreguen lots de comestibles i trofeus.

Fotografia d'un concurs d'ocells en l'actualitat.

De Març a Maig.

Es fan tota una sèrie de competicions de l'anomenada "Comarcal". On cada Societat pot organitzar un concurs que puntua per esdevenir el millor de la comarca.

Les associacions ocellaires són molt conscients de la seva llarga trajectòria històrica. Exemples d'aquests sentiment són manifestacions com la que va celebrar l'Agrupació ocellaire de Sant Vicenç de Torelló en el seu 155è aniversari el 1998. I la Societat Ocellaire Pinsans de Bellmunt de Sant Pere de Torelló que va celebrar el seu 150è aniversari el passat 2004.¹⁶

¹⁶ Annex 9. Article de Joseph Fiter.

3. 1. Els cants.

Tradicionalment els ocells per ordre de valoració com a cantors eren els següents:

1. El passerell
2. El verdum
3. La cadenera
4. El pinsà
5. El gafarró i el lluer, que antigament només es presenten ocasionalment als concursos i actualment no es presenten.

En la poètica o musicologia ocellística hi ha dos tipus de cant. Depenen de si aquest sigui salvatge i biològic, o bé producte d'un ensenyament per oïda, gràcies a la capacitat d'aprenentatge dels ocells i a les aplicacions pedagògiques dels ocellaires:

1. Cant de bardissa o de bosc. Espontani i inculte. Sorgit de la capacitat biològica dels ocells.
2. Cant d'estil o artificial. Educat i cultivat mitjançant les aplicacions pedagògiques dels ocellaires. Segons les fonts testimonials els primers cants van instruir-se mitjançant violins i altres instruments artificials com podia ésser el fonògraf. Alguns ocellaires parlen de que els ensenyaments de cant van començar amb a través del contacte dels ocells amb orquestres en certs balls d'Alemanya. Aquests primers cants adquirits van transmetre's i enriquir-se mitjançant la transmissió dels ocells que ja els havien adquirit als nous ocells capturats.

El fet de poder ensenyar noves maneres de cantar artificialment als ocells ha estat una característica que ha fascinat els ocellaires des de temps immemorials. Actualment molts ocellaires afirmen que s'han perdut els cants, referint-se a que no se'ls ensenya els mateixos cants que fa uns anys, que han canviat els cants o que han agafat vicis o directament que el cant s'ha espatllat.

Els passerells són els ocells més ben dotats per aprendre cant. Però durant el temps conegut com “la muda” on els ocells canvien la ploma, tots són capaços d’adquirir noves melodies mitjançant la seva exposició a aquestes.

Al Patronat d’Estudis Osonencs, he pogut trobar l’obra “*El Cant dels ocells*” de 1953 de Miquel Bosc i Jover, que crec que representa una visió interessant d’aquesta activitat, especialment sobre la classificació de cants, traient el punt de vista folklorista des de la que està projectada.¹⁷

¹⁷ Annex 10. “*El Cant dels ocells*” de 1953 de Miquel Bosc i Jover.

4. Situació dels centres en l'actualitat.

Mentre que anteriorment a la seva fundació, al llarg del s. XIX, les societats ocellaires eren associacions només dedicades a l'àmbit de la caça i els concursos d'ocells fringíl·lids, en l'actualitat ens trobem davant tres evolucions diferents:

- 1- Entitats ocellaires desaparegudes i englobades en la societat de caçadors locals. Els ocellaires que en aquestes participen es dediquen fonamentalment a la caça. Normalment els concursos se celebren en associacions veïnes.

Ex. Societat de caçadors de Sant Quirze i Montesquiu.

- 2- Entitats ocellaires ampliada cap a altres àmbits de la caça. Societats que essent inicialment ocellaires han evolucionat cap a altres activitats, tot i seguir mantenint la caça i concursos d'ocells com a prioritari.

Ex. Societat Ocellaire de Sant Vicenç de Torelló.

- 3- Entitats ocellaires que com les dels inicis s'han mantingut únicament fidels al món dels fringíl·lids.

Ex. Societat Ocellaire els Pinsans de Bellmunt.

Per tant, podem veure que a la comarca d'Osona té 49 societats inscrites i el Ripollès 6, però cal tenir present les diferències exposades anteriorment entre el tipus d'activitat que desenvolupen. Però les societats que participen a concursos i es dediquen primordialment a la caça s'agrupen dins la S.O. La Unió d'Osona, l'anomenada la Comarcal d'Osona, que compta amb 25 societats de diferents pobles de les províncies de Barcelona i Girona.

Només les 25 aquí citades porten a terme la totalitat de les activitats que corresponen a la disciplina tradicional de caça i concursos.

La reglamentació d'aquestes explicita que les associacions dels pobles que es troben més a prop de Barcelona han de participar als concursos de Barcelona i les dels pobles que es troben més a prop d'Osona han de participar als concursos osonencs.

Tot i això, es poden presentar a Barcelona o Osona indistintament si hi participen juntament amb una altra societat que estigui integrada per dret de proximitat a aquesta classificació.

NOM DE LA SOCIETAT	POBLACIÓ
SOCIETAT 0. DE CANOVELLES	08400 GRANOLLERS (Barcelona)
S,O. LLINARS DEL VALLES	08450 LLINARS DEL VALLES
S. ESPORTIVA D'OCELLAIRES SANT	17403 SANT HILARI SACALM- Girona-
AGRUPACIÓ 0. CALLDETENES	08506 CALLDETENES (Barcelona)
SOCIETAT 0. LA GARRIGUENCA	08530 LA GARRIGA (Barcelona)
S.O. L'ESQUIROL	08511 L'ESQUIROL (Barcelona)
S. OCELLAIRE DE TONA	08551 TONA (Barcelona)
S. O. LA CADERNERA	17500RIPOLL(Girona)
A.O.SANT VICENC DE TORELLÓ	08571 S. VICENQ DE TORELLÓ
JUVENTUT OCELLAIRE D'OLOT	17800OLOT-Girona
S.O. "PINSANS DE BELLMUNT"	08572 SANT PERE DE TORELLÓ
UNIÓ OCELLAIRE RODA DE TER	08510 RODA DE TER (Barcelona)
S. O. FOLGUEROLENCA	08519 FOLGUEROLES (Barcelona)
A.E.O.OCELLAIRE MANLLEU	08560 MANLLEU (Barcelona)
S. OCELLAIRE TORELLÓ	08570 TORELLÓ (Barcelona)
S.O.AUSONA-VIC-	08500 VIC (Barcelona)
A.E.O.SANT GENÍS-TARADELL-	08552 TARADELL (Barcelona)
S.O. SANT JULIA DE VILATORTA	08504 SANT JULIA DE VILATORTA
S.O. S. HIPÓLIT DE VOLTREGÁ	08508 Les Masies de Voltregá
S.O. BARRÍ DE MONTSERRAT	08570 TORELLÓ (Barcelona)
EL PASSERELL TORTOSÍ-VIC-	08500 VIC (Barcelona)
S.O. PRATS DE LLUCANÉS	08513 PRATS DE LLUÇANÉS (Barcelona)
S.O.SENTFORES LA GUIXA	08500 VIC (Barcelona)
S.O. EL VERDUM-VIC-	08500 VIC (Barcelona)

4. 1. Regulació, descripció i periodització al llarg de l'any de la caça practicada pels ocellaires en l'actualitat.

A nivell formal els reglaments que regulaven aquestes activitats van iniciar-se als anys 70. Des de llavors els caçadors d'ocells van començar a federar-se i a establir-se dins Societat de Caçadors integrades a la Federació Catalana de Caça.

Actualment la caça està regulada per les llicències d'Autorització Especial atorgades per la Generalitat de Catalunya a membres de la federació d'ocellaires inscrits en una associació. La llicència fixa uns dies concrets per tal de portar a terme l'activitat i un nombre de captures màxim determinat de cada espècie per jornada de caça. El calendari i nombre de captures varia segons l'any.

- Agost-Setembre. Període anomenat "Novells".

En aquests dies es porta a terme la caça dels exemplars joves nascuts mesos abans. D'aquesta manera s'aconsegueixen ocells més joves i dòcils per educar-los en la qualitat del cant. Aquests exemplars es distingeixen per estar mancats de la coloració típica dels adults. Fet que provoca problemes alhora de determinar el seu sexe, ja que sols poden agafar-se els mascles. En cas d'atrapar algun exemplar vell, distingible per la coloració d'adult cal alliberar-lo, ja que podria estar a càrrec d'algun niu i la seva captura posaria en perill la niuada.

Caçador en un arbre de novells als 70.

La caça dels novells es porta a terme en zones prepirinenques, ja que molts ocells hi acudeixen als mesos d'estiu per criar.

Normalment s'escull un o diversos arbres grossos (roure o alzina), encara que també es poden utilitzar una branques tallades d'un arbre major, boixos, cardos, etc...

En aquests arbres naturals o artificials se'ls tallen algunes branques verticals, deixant les horitzontals netes de vegetació per col·locar-hi estratègicament tota una sèrie d'instruments destinats a capturar exemplars de diferents tipus d'ocells. Pel que fa als aparells, és complementen les creueres, branques d'om d'un 15 centímetres entrecreuades amb les anomenades palletes. Les palletes són fragments allargats d'alumini punxeguts d'uns 15 centímetres que es claven a la brancada dels rams, ja que els novells solen parar-se al mig a més de a les puntes.

Aquests instruments s'untan en la seva part superior amb una substància enganxosa anomenada vesc i es col·loquen oportunament en els indrets que es creu que els ocells puguin parar-se si s'aturen a l'arbre.

Posteriorment al sota els arbres s'hi posen els anomenats reclams: ocells entrenats per cantar i atraure els exemplars de la seva espècie cap al parany, que s'anomena "parada".

Els novells són molt apreciats per la seva falta de por a les persones i la major capacitat d'aprendre a cantar. A més, asseguren el coneixement de l'edat de l'ocell per part de l'ocellaire, fet que els pot ésser molt útil en cas que l'exemplar faci carrera com a ocell cantador.

Caçador en un arbre de novells en l'actualitat

- Octubre-Desembre. Període anomenat "Passa".

A partir del mes d'Octubre els exemplars de fringíl·lids baixen de la muntanya i inicien la seva migració cap al sud a causa de l'arribada de l'hivern. Per les valls s'hi mouen de bandades d'ocells que s'alimenten per preparar-se per passar l'hivern en aquestes contrades o volar cap al sud, cercant climes més càlids.

Els ocellaires es desplacen cap a les valls i les zones costaneres, que esdevenen rutes de migració en forma de "llocs de pas."

El mètode de caça és molt similar al citat anteriorment, però no s'utilitzen “palletes”, sols creueres. El sexe dels exemplars capturats pot distingir-se clarament, ja que han adquirit la coloració d'adult. Davant aquesta coloració no se'n pot conèixer l'edat amb exactitud.

Igual que en el cas del novells les femelles són alliberades immediatament i sols es retenen els mascles fins al nombre màxim permès en l'any de cada espècie.

Grup de caçadors d'ocells al costat dels rams. Principis del s. XX.

L'evolució tècnica ha afectat el món de la caça.

1. Introducció de nous mètodes de captura que disten molt dels tradicionals.

- Utilització de xarxes japoneses, que es munten horitzontalment enganxades a dos pals paral·lels. Solen ésser de 6 a 12 metres i estan compostes per una mena de bosses on queden atrapats els ocells. Situades en zones ombrívoles on esdevenen invisibles pels ocells. Aquests mètode està penat per la llei. També és el més comunament utilitzat pels ornitòlegs i els biòlegs en la captura d'ocells.
- Utilització de xarxes abatibles que es munten verticalment al terra en dos trams. A uns metres s'hi situa l'ocellaire en un amagatall des d'on amb un cordill plega els dos trams de la xarxa atrapant l'ocell/s. Per atraure les preses normalment és situa un ocell anomenat “munta” que està subjecte al terra mitjançant un altre cordill. Va voleiant i atrau als altres. La utilització d'aquest sistema és legal sempre i quan la xarxa tingui el segell del Seprona o organisme corresponent.

2. Algunes incorporacions tècniques, sobretot pel que fa als materials i productes emprats.

- Substitució d'instruments de fusta com les creueres o les gàbies antigament de fusta per plàstic. En casos extrems, fins i tot els arbrets són artificials.
- Noves incorporacions de tipus de vesc. El vesc de boix-grèbol tradicional va ésser prohibit per considerar-se una espècie protegida. Van introduir-se tipus de vesc sintètics coneguts com “de pinzell”, “mata-rates” o vesc artificial de mà.
- Utilització de reclams gravats seguin l'evolució de les tecnologies dels sistemes de reproducció de so. Cinta de Cassette, Cd's, etc.

5. Conclusions

Des de les dades reflectides en aquest treball podem afirmar que la caça dels ocells fringíl·lids és una activitat que els humans porten a terme des de temps immemorables. Si bé, d'un principi aquesta caça anava destinada al consum de les proteïnes dels ocells, podríem pensar que a partir del neolític amb la domesticació de diferents animals que es comencen a mantenir en captivitat sorgeix el costum de no consumir-los immediatament, utilitzant-los com a reclams per caçar altres exemplars de la mateixa espècie. Com és el cas del colom, domesticat al Pròxim Orient fa entre 10000 i 5000 anys.

Hipotetitzarem que al context mediterrani els primers fringíl·lids en captivitat eren un instrument utilitzat de reclam per permetre la caça d'altres exemplars. A la civilització grega i romana, ja trobem exemples en diferents fonts escrites de fringíl·lids en captivitat. I la lingüística llatina ens dóna pistes de l'existència d'activitats de caça.

És un misteri quan van iniciar-se les competicions de cant a la zona d'Osona i el Ripollès. Sembla ésser que provenen de la difusió des d'altres regions d'Europa com el nord d'alemanya on ja es portaven a terme al s. XV amb canaris.¹⁸ A partir d'adaptar el que es feia amb els canaris, segurament per alguns aficionats a la capacitat dels fringíl·lids per desenvolupar cant, van començar a gestar-se competicions improvisades.

Arribats a aquest punt podríem formular una hipòtesi difusionista o una tendència vinguda per l'aculturació del contacte d'aquesta modalitat de caça, però em conformaré amb situar-la al context català.

La institucionalització dels ocellaires en societats i la generalització d'aquestes competicions emmarcades en un format de certamen a Osona i el Ripollès va ésser desenvolupada dins el moviment de la Renaixença. Aquest moviment cultural va atorgar una gran importància a l'associacionisme, va fer que des de mitjans del s. XIX es fundessin moltes associacions en diferents àmbits, fins a arribar a les més de 4000 entre el 1920 i 1929.¹⁹

¹⁸ Web 6. Història de la Canaricultura

¹⁹ Web 12. L'associacionisme català en general i el veïnal en particular.

Podem apreciar que la fundació massiva d'associacions ocellaires en els diferents pobles d'Osona i el Ripollès es desenvolupa en aquesta època des de mitjans del s. XIX.

Com he explicat anteriorment en els inicis de l'activitat a nivell institucionalitzat hi podem trobar la influència de la Renaixença catalana com la poesia, el goig cap a la natura, manifestacions de catalanitat, etc. Un tret característic curiós que confirma aquesta hipòtesi és la extraordinària similitud entre els estandards de les societats de cant corals renaixentistes i els de les societats ocellaires.

Fet que em porta a concloure després dels diferents arguments plantejats en aquesta recerca que la Renaixença, combinada amb l'adaptació als ocells autòctons als concursos de cant de canaris del nord d'Europa van possibilitar que es generés una activitat amb característiques pròpies de la Catalunya del moment, que s'ha mantingut fins a l'actualitat. En altres regions de la Península ibèrica l'activitat va evolucionar de forma diferent.²⁰

En l'actualitat l'activitat ha deixat enrere el seu marc de creació es centra en el foment de la competició. Els ocells de competició han esdevingut un objecte de prestigi molt preuat i dins l'òrbita capitalista han adquirit un gran valor monetari. Per un ocell de competició que respongui pot arribar a pagar-se 6000 euros. Un preu molt elevat tenint present que s'està tractant d'animals molt delicats la vida dels quals pot apagar-se sense motiu aparent.

Aquesta valoració important de l'ocell l'ha convertit en víctima innocent de l'avarícia d'una minoria dels seus propietaris que porten a terme dopatges amb substàncies excitants que afecten la salut de l'animal com poden ésser diversos tipus d'hormones per obtenir un major rendiment en el cant.

²⁰ Web 13. Societat "Silvestrista" Madrilenya on es poden apreciar diferències molt notables amb les d'Osona i el Ripollès.

Amb tot, els ocellaires continuen en la modernitat essent els protectors d'una tradició cultural que ha anat passant de generació en generació dins petites gàbies. En la qual resulta fascinant la fixació de l'home per un petit ocell cantaire que dona al seu propietari un prestigi irremediament efímer dins un cercle tancat com és el dels afeccionats a la disciplina ocellaire.

Si bé per una banda el seu futur és incert. Per l'altra, els ocellaires son els tesorers d'un fragment de la nostra cultura i esperem que ho puguin ésser per molts anys més.

Bibliografia

- AYMERICH, J. I altres (1991) *Els ocells d'Osona* Lynx Edicions BCN
- BADÍA, J. (1879) *De la caza y su legislación : tratado de la caza, pesca y uso de armas con las leyes vigentes...* / Barcelona : Imp. José Miret
- BOSCH M. (1953) *El cant dels ocells* Folklore Popular. Article del Patronat d'Estudis Osonencs. Vic
- DIEÇ, M. (s. XVI) *Flors de les receptes medecinals per ocells de caça* Document de l'Institut Estudis Catalans. Barcelona
- GARCÍA C (1992) *Aristóteles, investigación sobre los animales*. Editorial Gredos, Madrid, España.
- ISOP, Ros, M. (1984) 2v. *Faules* / Isop Fundació Bernat Metge, BCN
- JUNTA SVT. Societat ocellaire de Sant Vicenç de Torelló (1998) *28é Campionat de Catalunya. 1er a Sant Vicenç de Torelló*. Programa Festa Major Sant Vicenç de Torelló.
- JUNTA R. Societat la Cadenera de Ripoll (1998) *Centenari de l'estendard 1898-1998* Programa Festa Major de Ripoll 1998
- MATAS, J. (1992) *Historia de Catalunya*. Grupo Z. Barcelona
- PERIS, A (1996) *Diccionari Basic Llatí-Català*. E. Catalana. Barcelona
- PLA, J. (1988) *El meu país* (Reflexions sobre l'Empordà) Obra completa de Josep Plà. Vol. VII. Edicions Destino. Barcelona.
- RIUBUYENT, R, (1959) *Ocellaires* Programa de la festa Major de Torelló.
- SALARICH i Torrents, Miquel S. (1972) *Les societats recreatives, vigatanes, del vuitcens*. Volum: 7 Número: 73 Pàgines: 60-81 PATRONAT D'ESTUDIS OSONENCS
- VINYETA R. (1949-1950) *Els ocellaires* Programa de la festa Major de Torelló, Torelló.
- També he consultat diferents propagandes de concursos que es poden trobar a l'Arxiu Històric de Ripoll.

Ripoll – 1897, 1898, 1899, 1902, 1906, 1935, 1954, 1974, 2004
 Sant Vicenç de Torelló 1998,

Webgrafia

1. <http://www.edyd.com/Fabulas/Esopo/Eindice-.htm>

Web amb les faules d'Esop 141 Consultada el 20/03/06

2. <http://kidslink.bo.cnr.it/irrsaeer/ipersport/fons.html>

Web Sèneca Llibre XIV, 216 Consultada el 15/02/06

3. <http://www.thelatinlibrary.com/martial/mart14.shtml>

Web Marcial CCXVI *Auceps* Consultada el 23/03/06

4. <http://www.geocities.com/tdcastros/Historyserver/Tes2/Home5.htm>

DE CASTRO. "El abastecimiento Alimentario en el reino de Granada (1482-1510)
Consultada el 26/03/06

5. http://www.ao.com.br/m_xamarr.htm

Memòria sobre l'obra "*Conocimiento de las diez aves menores de jaula*" datat al
1604. XAMARRO B. Consultada el 20/03/06

6. http://www.ao.com.br/m_histca.htm

Web sobre la Història de la Canaricultura Consultada el 20/04/06

7. <http://www.fortunecity.es/sopa/tomates/696/societats/societ.htm#3>

Web Història de Manlleu. Consultada el 20/04/06

8. <http://www.osona.com/google.php?paraula=ocellaires>

Article dels Ocellaires de Bellmunt a Osona.com Consultada el 20/04/06

9. http://64.233.161.104/search?q=cache:h_fOt1JklMgJ:www.fedecat.net/docs/genet_a5.pdf+pinsans+bellmunt&hl=es

Article sobre la Societat Ocellaire Pinsans de Bellmunt Consultada el 15/04/06

10. http://mediambient.gencat.net/cat/el_departament/actuacions_i_serveis/legislacio/natura/caza_i_pesca/ordre_21_1999.jsp?ComponentID=1925&SourcePageID=307_1

ORDRE de 21 de juliol de 1999, per la qual es regula la captura en viu, la tinença i l'exhibició pública d'ocells fringíl·lids per a activitats tradicionals Consultada el 13/05/06 seguint el vincle també normativa dels concursos.

11. http://mediambient.gencat.net/cat/el_medi/cassa/quan.jsp Calendari de caça 2005
Consultada el 02/04/06

12. http://216.239.59.104/search?q=cache:UhakDS-Db_sJ:www.iec.es/ACS/IV%2520Congres%2520sociologia/Informacio%2520grups%2520de%2520treball/Grup%2520de%2520treball%25202/aportaci%C3%B3%2520Pep%2520Mart%C3%AD.doc+evolucio+associacionisme+a+catalunya&hl=ca&gl=es&ct=clnk&cd=17

L'ASSOCIACIONISME CATALÀ EN GENERAL I EL VEÏNAL EN PARTICULAR. Pep Martí. Març 2003. Consultada el 08/05/06

13. <http://personales.ya.com/avillaes/Vuelo/pena.html>

Web d'una societat "Silvestrista" (equivalen a ocellaire en castellà) Madrilenya on es poden apreciar diferències molt notables amb les d'Osona i el Ripollès. Consultada el 08/05/06